



ДОКЛАД

за

ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В СЕКТОР „ЦЕНТЪР ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ЧУЖДЕНЦИ – ЕЛХОВО“ КЪМ ОТДЕЛ „СПЕЦИАЛЕН ДОМ ЗА ВРЕМЕННО НАСТАНЯВАНЕ НА ЧУЖДЕНЦИ – ЛЮБИМЕЦ“ ПРИ ДИРЕКЦИЯ „МИГРАЦИЯ“ – МВР (ЦНЧ – ЕЛХОВО) И БУФЕРЕН ЦЕНТЪР ЗА ЧУЖДЕНЦИ В ГР. БУРГАС, КВ. САРАФОВО - КЪМ МИНИСТЕРСТВО НА ОТБРАНАТА;

В изпълнение на Заповед № РД-08-62/01.06.2022 г. на омбудсмана на Република България, екип в състав: Бойчо Арnaudов – и. д. директор на дирекция „Национален превантивен механизъм и основни права и свободи на човека (НПМОПСЧ), д-р Мариана Патрикова – главен експерт в дирекция НПМОПСЧ, Нуртен Патракълъ – главен експерт в дирекция „Права на децата“ и Христина Рангелова - главен експерт в дирекция „Връзки с обществеността и протокол“ извърши внезапна проверка на 1 и 2 юни 2022 г. в Сектор „Център за настаняване на чужденци – Елхово“ към отдел „Специален дом за временно настаняване на чужденци – Любимец“ при дирекция „Миграция“ – МВР (ЦНЧ – Елхово) и Буферен център за чужденци, създаден в гр. Бургас, кв. „Сарафово“ – почивна база към Министерство на отбраната.

Съобразно чл. 28в от Закона за омбудсмана екипът действа и като Национален превантивен механизъм (НПМ) с правомощията на чл. 28а от този закон.

Проверката е извършена по повод медийни публикации и твърдения, че българските държавни органи изпитват затруднения с преместването и настаняването на голям брой украински граждани, получили временна закрила на територията на Република България, които след 31 май 2022 г. трябва спешно да бъдат изведени от хотелите, където пребивават, транспортирани и настанени в държавни бази и почивни станции из цялата страна.

Събраната информация е базирана на проверка и проведени срещи на място с представители и служители на съответните държавни администрации (с Началника на лагера в гр. Елхово и служители на МВР, представители на БЧК, председателя на Националния координационен щаб за бежанците от Украйна и председател на Държавната агенция за бежанци към Министерски съвет, представители на Министерство на отбраната, представители на Областна администрация – Бургас, представители на Община Бургас, доброволци, както и интервюта с украински граждани).

Внезапната проверка на омбудсмана в двата буферни центъра за разпределение на украински граждани със статут на временна закрила в гр. Елхово и кв. „Сарафово“ в гр.

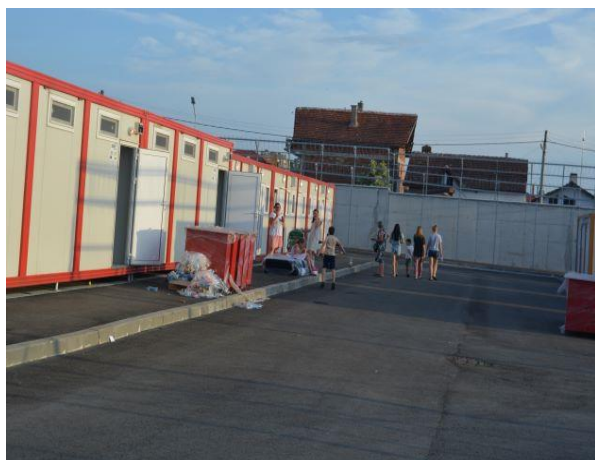
Бургас констатира, че подготовката за приемане на хора е стартирала късно. Това поставя под напрежение оторизираните институции да организират процеса по настаняване, а в последствие и по извозване до държавните бази, определени за приемането на граждани с временна закрила. Липсата на информация къде и кога ще бъдат настанени украинските граждани е ключов проблем, който поставя под напрежение и несигурност хората с временна закрила.

Проверката на екипа на омбудсмана в гр. Елхово на 1 юни 2022 г. установи, че центърът разполага с капацитет от 1768 места за настаняване в 221 нови жилищни фургона, които имат по две стаи с 4 двойни легла - на вишка. Всичките са оборудвани с нов постелъчен инвентар – възглавници и чаршафи. Поради факта, че фургоните не са използвани до момента бе констатирано, че са възникнали проблеми с електрозахранването, ключалките и др. Мястото разполага с 20 санитарни фургона, всеки с по 7 тоалетни и бани – общо 140, като екипът на омбудсмана установи и наличието на течаща топла и студена вода.



Санитарните фургони с течаща топла и студена вода

Фургоните са разположени на площ от 22,5 декара дворно охраняемо асфалтово пространство, като цялата площ не е залесена и е изложена на пряка целодневна слънчева светлина. Фургоните са неклиматизирани и дневната температура навън и в тях, достига изключително високи стойности, което е неблагоприятно за по-продължителен престой и крайно неподходящо за малки деца и хора с тежки хронични заболявания. Условието не са благоприятни за деца, тъй като няма обособен детски кът за игра и почивка и не са осигурени никакви допълнителни занимания.



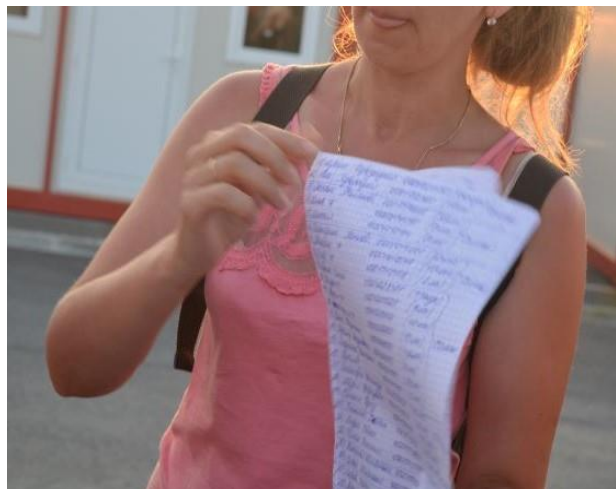
Условията за настаняване



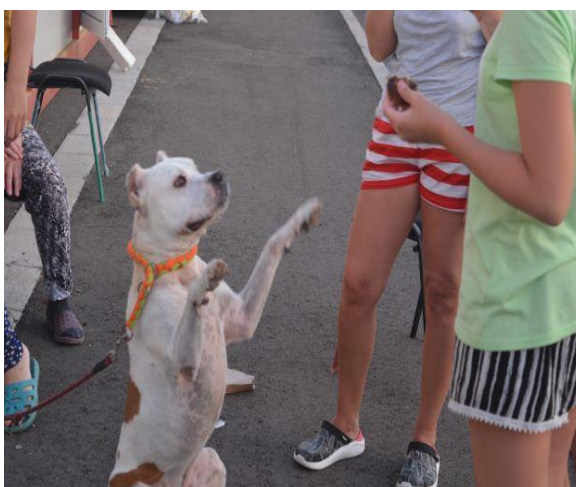
Беше констатирана липсата на хладилници и хладилни витрини за съхранение на хранителни продукти и напитки. В деня на проверката (1 юни) бяха доставени 10 електрически кани, необходими за приготвянето на топли напитки, бебешки храни и супи.

При среща с началника на центъра в гр. Елхово екипът беше информиран, че украинските граждани са започнали да пристигат на 31 май 2022 г. между 18.00 и 21.00 часа, с 10 автобуса и няколко частни автомобили. Пренощуващите в центъра са били 561 души, а на 1 юни са изведени 413 украински граждани с временна закрила, като основно е даден приоритет на уязвимите групи - родители (майки) с деца до 3-годишна възраст, пенсионери и хора с хронични заболявания и трайни увреждания. Гражданите с домашни любимци, с деца над 3-годишна възраст и хора от едно семейство или група, които не искат да се разделят, са оставени за преместване на по-късен етап (2 юни). От 18 болни с хронични заболявания, екипът констатира 8 останали и 10 изведени от центъра. Екипът на омбудсмана беше информиран, че хората с хронични заболявания въобще не е трябвало да пътуват, но поради грешки и пропуски в организацията са се озовали в лагера в гр. Елхово. Гражданите от уязвимите групи бяха насочени с приоритет към базата на Министерски

съвет в гр. Варна. Останалите граждани бяха извозени към държавните бази във Велинград, Боровец, Ястребино и Старозагорски минерални бани.



Самоорганизация за напарвата на списъци



Граждани с домашни любимци

Пред екипа на омбудсмана украинските граждани с притеснение споделиха за липсата на първоначална организация и информация при транспортирането им до и от центъра в гр. Елхово към държавните бази, което е довело до сваляне на хора от автобуси, струпване, пререждане и напрежение. Това ги е принудило сами да изготвят помежду си списъци за подпомагане на по-добрата организация. Бяха показани 3 списъка – за жени с деца, за пенсионери и за хора с домашни любимци. Най-големият проблем според тях беше липсата на предварителна информация кога и къде ще бъдат преместени. Такава информация се получаваше в последния момент от централно държавно ниво, сутринта в деня на извеждането, след уточняване на свободните държавни бази и капацитетът им за прием. Екипът на омбудсмана констатира, че тази информация е трябвало да бъде събрана и обработена преди 31 май, за да може преместването на украинските граждани с временна закрила да протече гладко, без забавяне и по възможност без използването на буферни разпределителни центрове.

Работата на центъра в гр. Елхово се обезпечаваше от служители от Държавната агенция за бежанци при Министерски съвет (ДАБ), логистиката се осъществяваше от служители на МВР, БЧК и доброволци. Медицинското обслужване от 1 юни беше поето от МИ - МВР – една линейка с екип от лекар и медицинска сестра, който разполагаше и с фургон за работа на място, с работното време от 8.00 до 17.00 часа, като в останалото време беше на разположение за повикване при спешни случаи. Екипът беше уведомен, че на 31 май вечерта линейката е била извикана по спешност, тъй като на една жена ѝ е прилошало и е била с високо кръвно налягане. Тя е била изведена незабавно и в последствие върната след овладяване на състоянието. В 20.00 часа на 1 юни линейката беше на място в лагера, извикана за дете с висока температура от 39,7 градуса.

Екипът на омбудсмана завари доброволци от Варна, които раздаваха топли храни, напитки и тоалетни принадлежности. Храненето на чужденците се осъществяваше от Община Елхово чрез Социалния патронаж, храната основно беше суха, но включваше и плод. Вода се раздаваше и от БЧК, като хората с временна закрила споделиха, че тя не им е достатъчна в горещината през деня.



Доброволци от Варна раздават топли храни



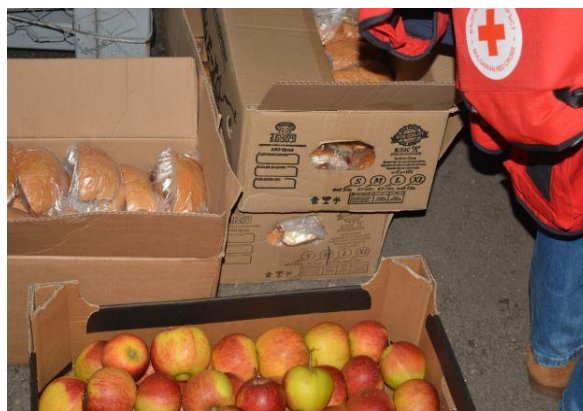
Дежурната линейка с екип от МИ - МВР

Придвижването на украинските граждани е свободно, като в рамките на деня на проверката между 50 и 60 от тях бяха напуснали доброволно и самостоятелно центъра с помощта на микробуси или таксита, главно в посока гр. Бургас.

В деня на проверката около 21.00 часа в центъра в гр. Елхово от гр. Варна пристигнаха 62 души с два автобуса и един лек автомобил, които бяха регистрирани в рамките на 30 минути и бяха настанени в свободни контейнери. Очакванията на ДАБ бяха центърът в гр. Елхово да приключи дейността си на 2 юни 2022 г. и всички настанени там украински граждани с временна закрила да бъдат преместени в държавни бази и станции в страната. В действителност до края на 2 юни хората бяха преместени и лагерът - затворен.



Посрещане и регистриране на гражданите с временна закрила



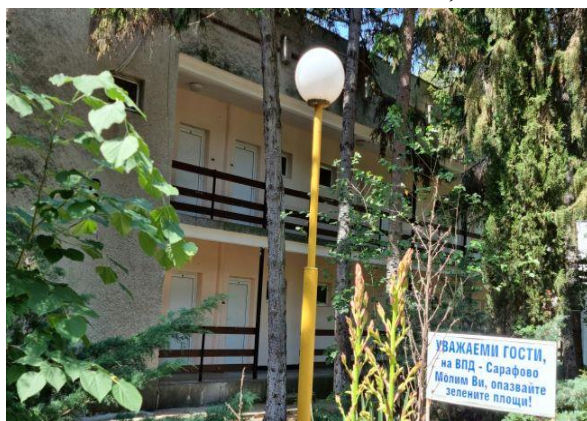
Проверката на екипа на омбудсмана в хотелската база на МО в кв. „Сарафово“, гр. Бургас, превърната в буферен разпределителен център, установи 167 настанени украински граждани в 6 сгради със самостоятелни стаи, обезпечени с постелъчен инвентар, които разполагат със собствен санитарен възел. Общият капацитет на хотелската част е над 250 места. Екипът беше уведомен, че на 1 юни 2022 г. 60 души били изведени и настанени в база на НЕК ЕАД в гр. Приморско. В базата на МО към момента на проверката имаше настанени 6 деца на възраст от 0 до 3 години и 17 деца на възраст от 3 до 17 години. Екипът беше информиран, че предишната вечер (1 юни) от буферния център са изведени хора с увреждания и настанени в общежитие в жк. „Славейков“, гр. Бургас. Отново украинските граждани бяха притеснени от липсата на информация колко време ще прекарат в буферния център и кога и къде ще бъдат преместени след това. Самите служители в буферния център също не разполагаха с тази информация и се оплакаха, че са били уведомени, че ще приемат украинци с временна закрила в последния момент – 30 май 2022 г. Това потвърждава заключенията на екипа на омбудсмана, че организацията на преместването е закъсняла и не добре подготвена.

В рамките на два дни 9 украински граждани били напуснали доброволно буферния център в кв. „Сарафово“, като е имало и такива, които въобще не са пожелали да бъдат настанени в него, макар условията за пребиваване да бяха добри и да имаше свободни места. Всичките напуснали са попълнили декларация-образец за отказ от настаняване.

Базата, състояща се от 6 двуетажни сгради, е разположена на 100 декара залесена площ край брега на морето. В нея към момента на проверката бяха настанени и 50 военнослужещи, които до края на 2 юни беше предвидено да напуснат, което освобождава допълнително места. Въпреки това Министерството на отбраната беше осигурило и разпънало 20 климатизирани палатки, всяка с капацитет за 20 души, като в 10 от палатките бяха инсталирани по 20 легла с нов постелъчен инвентар, осигурени от БЧК. По информация на служители на МО, получена от екипа на омбудсмана, палатките са били разпънати „за всеки случай“, а в буферния център имаше достатъчно свободни места в основните сгради към момента на проверката.



Жилищната част в хотелския комплекс





Изградените климатизирани и захранени с ток палатки

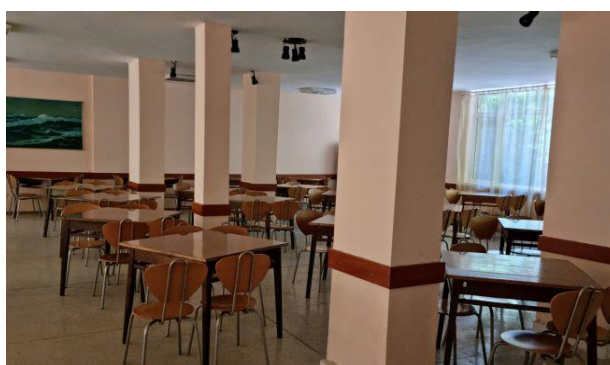


Охраната на входа на центъра позволяваше свободно движение на украинските граждани (излизане и влизане) след записване на ЛНЧ (личен номер на чужденец).

Екипът на омбудсмана констатира, че храненето беше подсигурано в столовата на базата и беше обезпечено от Община Бургас чрез Социалния патронаж. Раздадените порции (яхния зелен боб) бяха малки, като имаше възможност за получаване и на допълнително. В деня на проверката беше констатирано, че е раздаден и хранителен пакет, включващ кроасани, консерва, хляб и вода. В столовата имаше възможност за получаване и на топли напитки – чай, кафе. Провереният екип установи, че в столовата нямаше достатъчно количество прибори за еднократна употреба. Бяха уведомени представителите на Община Бургас и те заявиха, че такива ще бъдат доставени веднага, заедно с допълнителни количества минерална вода за раздаване на настанените украински граждани.



Хранителният пакет, раздаден на 2 юни



Столовата в комплекса

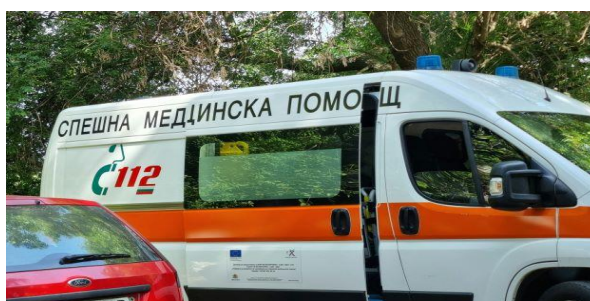


Така изглежда една порция зелен боб



Осигурена бе вода и топли напитки

Медицинското обслужване беше обезпечено от един екип на Центъра за спешна медицинска помощ, който постоянно дежуреше пред базата. Гражданите с хронични заболявания и увреждания бяха вписани в списък за приоритетно извеждане.



Екипът на омбудсмана установи, че в центъра работеше доброволец - детски психолог, който оказваше психологическа подкрепа на децата и те бяха ангажирани със занимания по рисуване. При проверката в центъра работеха и служители на ДАБ (общо 7 човека), на Областна администрация – Бургас, община Бургас и доброволци – преводачи, които оказваха нужното съдействие на украинските граждани. Центърът приключва работа на 3 юни и всички настанени там украински граждани са изведени и транспортирани до държавни бази в страната.